UNIVERSIDADE DA CORUÑA

Guía Docente					
Datos Identificativos					2017/18
Asignatura (*)	Enfermaría materno-infantil		Código	750G01018	
Titulación					
Descriptores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Grao	Anual	Terceiro	Obrigatoria	9	
Idioma	Castelán				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Ciencias da Saúde				
Coordinación	Rodeño Abelleira, Angeles	Correo electrónico	angeles.rodeno@udc.es		
Profesorado	Piñón Díaz, María Josefa Rodeño Abelleira, Angeles	Correo electrónico	maria.j.pinon.diaz@udc.es angeles.rodeno@udc.es		
Web	moodle.udc.es				
Descrición xeral	A través do proceso de aprendizaxe, reflexión e interiorización desenvolvido ao longo da materia, o alumno adquirirá os coñecementos, actitudes e habilidades necesarios para: - Participar na atención da comunidade, tendo en conta a realidade da muller e da poboación infantil e adolescente nela. - Comprender o proceso saúde-enfermidade da muller e do neno desde o seu nacemento ata a adolescencia, así como os condicionantes físicos, psíquicos, antropolóxicos e da contorna sociofamiliar que o potencian ou dificultan. - Identificar as necesidades de saúde propias da muller, especialmente durante a súa etapa reprodutiva e durante o seu proceso de maternidade. - Prestar coidados de enfermaría á muller, que contemplen desde a promoción, o mantemento, a recuperación e a rehabilitación da saúde ligada ao sexo, á reprodución humana, e ao coidado de forma integral da nai. - Analizar críticamente os recursos e dispositivos sociosanitarios que prestan atención á muller. - Realizar as accións encamiñadas á vixilancia e seguimento do neno san, así como a detección precoz dos nenos de alto risco. - Identificar as necesidades de saúde do neno san e enfermo, desde o nacemento á adolescencia nos diferentes contextos en que se atopa (familia, comunidade, medio hospitalario) - Valorar e detectalos problemas relacionados coas necesidades básicas alteradas do neno e do adolescente. - Establecer unha correcta comunicación co neno, a familia e equipo de saúde.				

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Describir os principais procesos patolóxicos na idade neonatal, na infancia e na adolescencia, as probas diagnósticas e os procedementos terapéuticos	A42 A43 A45 A46 A47 A48	B1 B2 B3	

Describir as necesidades de coidado do neno e da súa familia, identificando e priorizando os diagnóstios de enfermaría e as complicacións potenciais. Planificar coidados relacionados coa especificidade dos pacientes pediátricos e o seu desenvolvemento.	A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	
Desenvolver habilidades na realización das técnicas e procedementos enfermeiros máis usuais en pediatría, a súa indicación e base científica.	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48	B1 B2 B3 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7
Demostrar interese e sensibilidade pola infancia, a adolescencia e os seus problemas de saúde na sociedade actual.	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7
Describir o proceso de fecundación, implantación e desenvolvemento fetal ata o momento do nacemento.	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7
Identificar as necesidades de coidado das mulleres nas diferentes etapas da xestión, parto e puerperio.	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7

Comprender os principais problemas da saúde reprodutiva.	A40 A41	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C10 C11 C12
Identificar os diferentes métodos anticonceptivos.	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7
Recoñecer as enfermidades de transmisión sexual (ETS) máis frecuentes e as súas medidas de prevención.	A40 A41	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7
Planificar coidados enferemros nas mulleres con cancro de mama e xinecolóxico	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7
identificar las características del neonato, la infancia y la adolescencia y los factores que condicionan el patrón normal de crecimiento y desarrollo	A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7

Planificar los cuidaos enfermeros en las diferentes etapas de la gestación, parto y puerperio.	A40 A41	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7

Contidos	
Temas	**Subtemas**
UNIDADE 1: REPRODUCIÓN HUMANA	Tema 1.1: Anatomía feminina. Patoloxía e disfunción do só pélvico. Tema 1.2: Ciclo feminino e alteración do ciclo menstrual. Tema 1.3: Consulta xinecolóxica: entrevista clínica e anamnese. Dor pélvico. Tema 1.4: Desenvolvemento prenatal humano. Tema 1.5: Seminario: Actuación sanitaria nos delitos contra a liberdade sexual da muller.
UNIDADE 2: EMBARAZO NORMAL. CONSULTA DA MATRONA.	Tema 2.1: Cambios anatomofuncionais no embarazo. Tema 2.2: Protocolo de seguimento no embarazo de baixo risco. Calendario de probas. Tema 2.3: Consulta da matrona en atención primaria. Tema 2.4: Profilaxe do risco obstétrico. Actividades de promoción da saúde.
UNIDADE 3: PARTO E PUERPERIO NORMAIS.	Tema 3.1: O parto normal. Estática fetal. Fases do parto normal. Cuidados de enfermaría. Tema 3.2: Valoración da xestante en urxencias. Estratexia de saúde sexual e reproductiva. Novas esixencias de actuación e coidados. O plan de parto, unidades UTPR. Tema 3.3: Analxesia obstétrica. Métodos alternativos á epidural para o alivio da dor. Coidados de enfermaría. Tema 3.4: O puerperio normal. Cambios involutivos. Coidados na estancia hospitalaria e despois da alta.
UNIDADE 4: EMBARAZO DE ALTO RISCO E PATOLOXÍA XESTACIONAL. PARTO E PUERPERIO PATOLÓXICOS.	Tema 4.1. Enfermidades gravídicas. Metroraxias na xestación. Tema 4.2: Mortalidade perinatal e dó perinatal. Tema 4.3: Partos distócicos. Tema 4.4: Puerperio patolóxico.
UNIDADE 5: A MULLER ANTE A PERSPECTIVA DO EMBARAZO.	Tema 5.1: Defectos conxénitos. Técnicas de detección. Tema 5.2: Interrupción legal do embarazo. Tema 5.3: Infeccións de transimisón sexual e estratexias de prevención. Tema 5.4: Métodos anticonceptivos. ïndice PEARL e criterios de elexiblidade da OMS. Tema 5.5: Epidemioloxia, prevención e diagnóstico precoz dos tumores malignos xinecolóxicos e de mama. Virus do papiloma humano e cancro de cérvix. Perspectiva actual do programa de cribado. Técnicas citolóxicas.

UNIDADE 6: LACTANCIA MATERNA.	Tema 6.1: Impronta e vínculo. Pérdida da cultura de aleitamento materno. Fisioloxía da lactancia, superioridade do leite humano. Inicio da lactancia. Tema 6.2: Dificultades no establecemento e mantemento da LM. Tipos de lactancia. Abandono precoz. Ingurxitación e mastite. Tema 6.3: Iniciativa IHANM, estratexias da UNICEF-OMS para o fomento da LM. Implicacións de coidado enfermeiro para as nais lactantes. Tema 6.4: Lactancia, dereito familiar e conciliación laboral.
UNIDADE 7: INTRODUCIÓN Á ENFERMARÍA PEDIÁTRICA	Tema 7.1.: Características especiais da enfermaría infantil Tema 7.2.: Evolución histórica dos coidados infantís
UNIDADE 8: COIDADOS DE ENFERMARÍA Ao NEONATO	Tema 8.1.: Atención ao recentemente nacido durante o nacemento Tema 8.2.: O recentemente nado san Tema 8.3.: O recentemente nacido con problemas de saúde
UNIDADE 9: ATENCIÓN DE ENFERMARÍA Ao NENO SAN	Tema 9.1.: Crecemento e desenvolvemento durante as distintas etapas evolutivas Tema 9.2.: A necesidade de hixiene do neno Tema 9.3.: A necesidade de alimentación Tema 9.4.: A necesidade de actividade, descanso, soño Tema 9.5.: A necesidade de seguridade física. Calendario de vacinación. Prevención de accidentes Tema9.6.: A necesidade de seguridade afectiva. Prevención de malos tratos
UNIDADE 10: O NENO NO HOSPITAL	Tema 10.1.: As unidades de enfermaría infantil Tema 10.2.: Coidados de enfermaría ao neno hospitalizado Tema 10.3.: Valoración e tratamento a dor Tema 10.4.: O neno con febre
UNIDADE 11: COIDADOS DE ENFERMARÍA Aos NENOS CON PROBLEMAS DE SAÚDE	Tema 11.1.: O neno con problemas respiratorios Tema 11.2.: O neno con problemas gastrointestinales Tema 11.3.: O neno con problemas neurolóxicos Tema 11.4.: O neno con problemas urogenitales Tema 11.5.: O neno con exantema Tema 11.6.: O neno con problemas endocrinos Tema 11.7.: O neno con enfermidade neoplásica Tema 11.8.: O proceso da morte na infancia. Coidados paliativos

Planificación				
Metodoloxías / probas	**Competencias / Resultados**	**Horas lectivas (presenciais e virtuais)**	**Horas traballo autónomo**	**Horas totais**
Análise de fontes documentais	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15 C1 C7	10	10	20
Sesión maxistral	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15 C1 C7	35	45	80

Proba obxectiva	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15 C1 C7	2	85	87
Estudo de casos	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15 C1 C7 C10 C11 C12	23	10	33
Atención personalizada		5	0	5
***Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado**				

Metodoloxías	
Metodoloxías	**Descrición**
Análise de fontes documentais	Técnica metodolóxica que supón a utilización de documentos audiovisuais e/ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes documentais ou películas, noticias de actualidade, paneis gráficos, fotografías, biografías, artigos, textos lexislativos, etc.) relevantes para a temática da materia con actividades especificamente deseñadas para a análise dos mesmos. Pódese empregar como introdución xeral a un tema, como instrumento de aplicación do estudo de casos, para a explicación de procesos que non se poden observar directamente, para a presentación de situacións complexas ou como síntese de contidos de carácter teórico ou práctico.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe. A clase maxistral é tamén coñecida como ?conferencia?, ?método expositivo? ou ?lección maxistral?. Esta última modalidade sóese reservar a un tipo especial de lección impartida por un profesor en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso case exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia.
Proba obxectiva	Proba escrita utilizada para a avaliación da aprendizaxe, cuxo trazo distintivo é a posibilidade de determinar se as respostas dadas son ou non correctas. Constitúe un instrumento de medida, elaborado rigorosamente, que permite avaliar coñecementos, capacidades, destrezas, rendemento, aptitudes, actitudes, intelixencia, etc. É de aplicación tanto para a avaliación diagnóstica, formativa como sumativa.
Estudo de casos	Sesiones dirigidas a la resolución de casos prácticos que requieren soluciones creativas y novedosas, para hacer frente a los nuevos escenarios sociales propios de esta sociedad global.

Atención personalizada	
Metodoloxías	**Descrición**
Estudo de casos	A atención personalizada que se describe en relación a estas metodoligías concíbense como momentos de traballo presencial co profesor, polo que implica unha participación obrigatoria para o alumno. A forma e el momento en que se desenvolverá indicarase en relación a cada actividade ao longo do curso do plan de traballo da materia

Avaliación			
Metodoloxías	**Competencias / Resultados**	**Descrición**	**Cualificación**
Estudo de casos	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15 C1 C7 C10 C11 C12	Sesiones dirigidas a la resolución de casos prácticos que requieren soluciones creativas y novedosas, para hacer frente a los nuevos escenarios sociales propios de esta sociedad global.	25

Proba obxectiva	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15 C1 C7	realización dun exame teórico sobre os temas explicados nas leccións maxistrais	75
Outros			

Observacións avaliación

Proba tipo test: realizarase unha proba escrita coincidindo coa data oficial da materia ao finalizar o curso. A proba consta de 40 preguntas tipo test con 4 alternativas de resposta nas que só unha opción é válida. Os contidos que se avaliarán serán os desenvolvidos durante as sesións maxistrais e os estudos de casos.

Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10 puntos.

A puntuación mínima para superar a proba será de 5 puntos.

- Estudo de casos: a asistencia ás sesións de estudos de casos é obrigatoria. Quedan excluídos desta obrigatoriedade os alumnos de matrícula parcial que deberán realizar as actividades que se lle indiquen e entregalas no momento indicado: esta programación realizarase cando se presente o caso.

Nos estudos de caso valorarase a capacidade para relacionar o coñecemento xeral con problemas concretos, a capacidade de análise e comprensión da situación, así como a capacidade de interacción dentro do grupo e as achegas no proceso de reflexión.

Ao comezo de cada sesión, o alumno asinará asistencia. Cada grupo debe entregar o caso traballado ao finalizar a sesión. A entrega realizarase a través do correo electrónico antes das 20.00 horas dese mesmo día.

As actividades relacionadas cos estudos de caso son de carácter sumativo e non se poden recuperar ou substituír por outras actividades da materia.

Ao longo do curso realizaranse os estudos de caso planificados no cronograma da materia.

OBSERVACIÓNS DE AVALIACIÓN:

- Fórmula para calcular a cualificación de proba tipo test:

Cada resposta correcta puntúa 1 punto.

Fórmula para a puntuación: Ao nº de acertos restar o produto seguinte (0.33 x nº de erros). A puntuación dividirase entre 4 para obter a nota.

As preguntas en blanco non suman nin restan.

- Enfermaría Maternal

Para superar a materia será preciso obter unha cualificación mínima de 5 puntos na proba tipo test.

Os casos prácticos supoñen un 20% da nota final de Enfermaría Maternal.

A cualificación do exame tipo test supón un 80% da nota final de Enfermaría Maternal.

- Enfermaría Infantil:

Para superar a materia será preciso obter unha cualificación mínima de 5 puntos na proba tipo test.

Os casos prácticos supoñen un 20% da nota final de Enfermaría Infantil.

A cualificación do exame tipo test supón un 80 % da nota final de Enfermaría Infantil.

- Cualificación final de Enfermaría Materno-Infantil:

A nota final de Enfermaría Materno-Infantil calcularase facendo unha media aritmética da cualificación obtida en Enfermaría Maternal e Enfermaría Infantil, tendo en conta que o peso sobre a nota final é o seguinte:

· Enfermaría Maternal: 40%

· Enfermaría Infantil: 60%

Será necesario obter unha cualificación mínima de 5 puntos en cada parte (E. Maternal e E. Infantil), para aplicar a porcentaxe da nota final.

- Matrícula de honra: será outorgada automaticamente aos alumnos que alcancen unha cualificación de 9,5. No caso de que exista maior número de alumnos que matriculas de honra asignadas á materia, previa solicitude por escrito dos alumnos interesados, programarase, en hora e data acordada polos interesados a realización dun exame tipo proba obxectiva para asignar as matrículas de honra ás mellores cualificacións.

- Oportunidade adiantada: será condición necesaria para superar a materia: Superar unha proba escrita. A proba constará de 40 preguntas tipo test con 4 alternativas de resposta nas que só unha opción é válida. A cualificación dos casos prácticos será substituída por un único traballo que posuirá unha cualificación dun 20%.

- Non presentado: Será considerado como non presentado a todo alumno que non se presentou a proba tipo test de calquera das dúas partes.

Fontes de información

Bibliografía básica	ENFERMERÍA MATERNALGonzález-Merlo J. Obstetricia. Barcelona: 6ª ed. Elsevier-Masson, 2013.Comino R. López G. Obstetricia y gginecología. Barcelona: Ariel. 2004.Ladewig P W. London M.L. Moberly S. Olds S. enfermería maternal y del recién nacido. 5ª ed. Mc Graw hill. Interamericana, 2006.Guías Técnicas da Consellería de Sanidade da Xunta de Galicia. 2009Estrategia de atención al parto normal en el Sistema Nacional de Salud, 2007, Ministerio de SanidadGilbert E. Harmon J. Embarazo y parto de Alto riesgo. Madrid: Elsevier, 2003.Asociación Española para le estudio de la Menopausia (AEEM).- Medicina Basada en la Evidencia en Menopausia. Laboratorios EFFIK S.A. 2002. Madrid.Bajo Arenas J M. Melchor Marcos J C. Mercé L. Fundamentos de Obstetricia de la SEGO. Sociedad Española de Obstetricfia y Ginecología. LAboratorios Meda. Madrid. Año 2007.ENFERMERÍA INFANTILAguilar Cordero MJ. Manual de técnicas y valoración en Enfermería infantil. Granada: Universidad; 2000.Aguilar Cordero MJ. Tratado de Enfermería Infantil. Cuidados Pediátricos. Madrid. Elsevier Science, 2003.Berkowitz F. Pediatría en atención primaria. Barcelona: Interamericana, Mc Graw Hill; 1998.Chaure López I, Inajeros García M. Enfermería Pediátrica. Barcelona: Masson; 2001.Dickason, Silverman, Kaplan. Enfermería Materno-Infantil. Madrid: Harcourt Brace; 1999.Galván Oliert A. Manual de urgencias para Enfermería pediátrica. Sevilla: Mad; 2000 Gómez García CI, Díaz Gómez M, Ruiz García MJ. Enfermería de la infancia y la adolescencia. Madrid: McGraw-Hill; 2001.Luis Rodrigo MT. Los diagnósticos enfermeros. Revisión crítica y guía práctica. 8ª ed. Barcelona: Masson; 2008Mattson S, Smith JE. Enfermería maternoinfantil. 2ª ed. Mexico: McGraw-Hill Interamericana; 2001.North American Nursing Diagnosis Association. Diagnósticos Enfermeros de la NANDA Definiciones y Clasificación 2009-2011. Madrid: Harcourt; 2010.Ruiz González MD, Martínez Barellas RM, González Carrión P. Enfermería del niño y adolescente. Madrid: D A E; 2000.Díaz-Gómez NM. Tratado de enfermería de la infancia y la adolescencia. Madrid. Mcgraw-hill/Interamericana; 2006.Towle MA. Asistencia de enfermería materno-neonatal. Person; 2010.Fernández Patricia. Manual de enfermería neonatal. Cuidados y procedimientos. Chile: Editorial Mediterráneo; 2009.
Bibliografía complementaria	

Recomendacións
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Anatomía/750G01001 Fisioloxía I/750G01005 Fundamentos da Enfermaría/750G01007 Enfermaría Clínica (I y II)/750G01012 Ética profesional, marco legal e filosofía do coidado/750G01016 Fundamentos de Enfermaría/750G01107
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Enfermaría Comunitaria II/750G01019 Estadías Clínicas III/750G01027
Materias que continúan o temario
Estancias Clínicas VI/750G01030 Estancias Clínicas VII/750G01031 Practicum/750G01032 Traballo fin de grao/750G01033
Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías